

Itäpuolen luontoselvitys, Kristiinankaupunki, 2025

Carina Rönn, 2025

Sisältö

1. Tausta ja tavoitteet.....	2
2. Aineisto ja menetelmät	3
3. Epävarmuustekijät.....	4
4. Alueen yleiskuvaus	5
5. Tulokset	5
5.1. Natura 2000, luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit	5
5.2. Vesiläilla ja metsäläilla suojellut kohteet	6
5.3. Luontotyytit, joilla on LuTU:n mukainen uhanalaisuusluokitus	6
5.4. Biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat elinympäristöt	7
5.5. Luontotyytit ja kasvillisuus	7
5.6. Pesimälinnut.....	18
5.7. Liito-orava.....	21
5.8. Viitasammakko	22
5.9. Lepakot	22
5.10 Tummaverkkoperhonen	23
5.11 Saukko ja muut nisäkkäät.....	24
5.12 Luontoarvojen arviointi	24
6. Kirjallisuus.....	25

Tilaaaja: Kristiinankaupunki

Raportti: Rönn, C. Itäpuolen luontoselvitys, Kristiinankaupunki, 2025

Kvarken Nature and Fishing

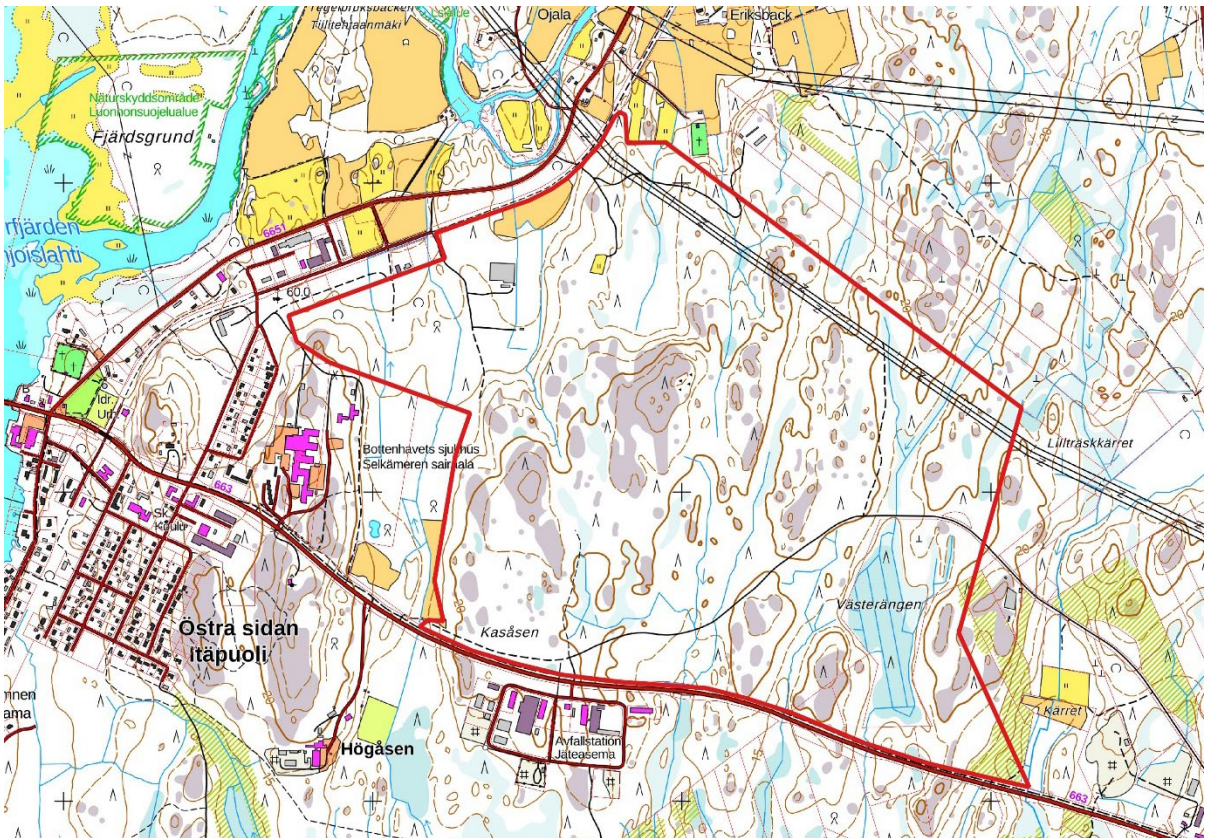
FM biologi Carina Rönn

65230 Vaasa

1. Tausta ja tavoitteet

Kristiinankaupungin toimeksiannosta on tehty luontoselvitys ympäristöarvojen kartoittamiseksi Itäpuoleksi kutsutulla alueella. Suunnittelualue koostuu metsäalueesta, joka sijaitsee Kristiinankaupungin keskustan ja Lålbyn kylän välissä. Alue on kooltaan 265 hehtaaria ja sijaitsee kokonaisuudessaan Kristiinankaupungin omistamalla maalla. Alue muodostuu lähes kokonaan talousmetsästä. Alueen pohjoisosassa sijaitsee turkistarha, kolme 110 kV voimajohtoa sekä noin kahden hehtaarin pelto. Luontoselvitys tehdään alueen osayleiskaavoituksen pohjaksi. Selvitysalueen laajuus ja rajaus on esitetty tarkemmin kartassa 1. Tässä selvityksessä on kartoitettu alueen luontotyytit, arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyytit, pesimälinnusto, nisäkkäät, lepakot, viitasammakko ja liito-orava. Luontodirektiivin liitteessä IV mainittujen lajien osalta on tarvittaessa määritetty elinympäristöt.

Selvityksen toteutti FM biologi Carina Rönn, Kvarken Nature and Fishing.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti ja rajaus.

2. Aineisto ja menetelmät

Luontoselvityksen toteutuksessa on huomioitu Suomen ympäristökeskuksen opas (Mäkelä & Salo 2021). Luontotyyppien ja niiden uhanalaisuuden selvityksessä on käytetty viranomaisten suosittamaa LuTU-luokitusta (Mäkelä & Salo 2021, LuTU-verkkopalvelu) ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointia vuodelta 2018 (Kontula & Raunio 2018). Lisäksi selvitysalueella kartoitettiin luonnonsuojelulain mukaiset suojellut luontotyypit (2023/9 64 § ja tiukasti suojellut luontotyypit 65 §) sekä vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset suojellut pienvedet.

Metsätyyppien tunnistamisessa ja luokittelussa lähdekirjallisuutena on ollut Hotanen ym. 2008 ja suotyypeissä Laine ym. 2021. Raportissa noudatetaan metsän iänmääritykseen LuTU-luokittelua; harvennettu ja vastikään istutettu metsä määritellään nuoreksi metsäksi ja on iältään < 10 vuotta, nuorehko metsä on iältään 10–40 vuotta, vanhahko metsä 40–120 vuotta ja vanha metsä > 120 vuotta. Maastossa voi olla hankala tunnistaa vanhahkon ja vanhan metsän eroja, jos vuosirenkaiden laskeminen on mahdotonta, minkä takia arvioinnissa on tässä kohtaa tietty epävarmuustekijä.

Kartoitettujen lajien osalta niiden uhanalaisuus on arvioitu lajien kansallisen uhanalaisuusarvioinnin (Hyvärinen ym. 2019) mukaan. CR-, EN- ja VU-luokituksen lajit ovat uhanalaisia; NT annetaan lajeille, jotka ovat silmälläpidettäviä. Luontodirektiivin liitteen IV a mukaisten lajien kartoituksessa on noudatettu Niemisen & Aholan (2017, toim.) oppaan suosituksia. Tarvittaessa myös näiden lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat on kartoitettu.

Luontoselvityksessä tarkastettiin tarpeellisilta osin Natura 2000 -alueita ja muita suojelualueita koskevat tiedot käyttämällä Maanmittauslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen avoimia paikkatietoalustoja ja aiempia luontoselvityksiä. Metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt haettiin Metsäkeskuksen avoimen metsätiedon karttapalvelusta. Suomen Lajitietokeskuksesta (laji.fi) saatiin tietoja yksittäisten lajien esiintymisestä. Lajien esiintymistä täydennettiin selvityksessä.

Pesimälinnut kartoitettiin varhain aamulla (klo 04.00–10.00) 1.5.–15.6. välisenä aikana, jolloin linnut laulavat aktiivisimmin. Kartoitus toteutettiin siten, että kartoittaja käveli alueen halki (Kiertolaskentaohjeet, Luomus 2021). Pesimäpareista havaittiin ainoastaan laulavia/reviiritietoisia koiraita tai pareja. Muiden selvitysten yhteydessä todettiin myös havaittuja lintulajeja. Linnut kartoitettiin 29.4., 7.5. ja 27.5. Yölaulajat ja kehrääjät kartoitettiin 10.–11.6., minkä lisäksi pöllöt kartoitettiin 29.3.

Liito-oravan esiintyminen kartoitettiin huhti-toukokuussa etsimällä liito-oravan jätöksiä suurten haapojen ja kuusten alta liito-oravalle sopivista elinympäristöistä eli varttuneista, luonnollisista kuusimetsistä. Myös sopivien pesäpaikkojen esiintyminen merkittiin. Tavoitteena oli tunnistaa ja rajata lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat selvitysalueella.

Viitasammakon esiintyminen kartoitettiin 7.5. ja 15.5. klo 20.30 jälkeen etsimällä kutevia sammakoita sopivista vesiympäristöistä. Viitasammakon tunnistaa helpoiten koiraan kutuajan äänestä.

Lepakkojen löytämiseen ja niiden lajimääritykseen käytettiin kannettavaa Pettersson Ultrasound Detector D 240 -ultraääni-ilmaisinta ja passiivista Anabat Express -lepakkoilmaisinta. Aktiivinen kartoitustyö toteutettiin ainoastaan suotuisalla säällä eli tyynellä, melko tuulettomalla säällä, jolloin lämpötila oli yli +6°C. Kartoitustyö aloitettiin hämärän laskeutuessa loppukesällä tai 30 minuuttia auringonlaskun jälkeen keväällä ja alkukesällä. Passiivinen ilmaisin oli käytössä elokuussa.

Aktiiviset havainnot tehtiin siten, että kartoittaja käveli alueen läpi ja kirjasi lepakoiden määrän, lajin sekä havainnon ajankohdan ja paikan. Aktiiviset lepakkokartoitukset tehtiin 10.–11.6. ja 9.–10.7. Passiivinen ilmaisin on ollut käytössä samanaikaisesti aktiivisen kartoituksen kanssa.

Tummaverkkoperhosta kartoitettiin etsimällä aikuisia perhosia kesäkuussa (11.6.) ja heinäkuussa (9.–10.7.) avoimilta alueilta, joilla kasvoi virmajuurta. Alueella ei ole tunnettuja tummaverkkoperhosen esiintymispaikkoja.

Muita luonnonsuojeluasetuksen ja luontodirektiivin liitteen IV a mukaisia eläinlajeja, joita Suomessa esiintyy, ei ole erikseen kartoitettu vaan merkitty muistiin tavatessa.

Luontoselvityksen tulosten perusteella on laadittu arvottaminen, minkä lisäksi luontoselvityksen eri alueet on laitettu tärkeysjärjestykseen. Arvottamisessa on huomioitu uhanalaisten tai suojeltujen lajien esiintyminen, tärkeät elinympäristöt, uhanalaiset luontotyypit sekä niiden levinneisyys ja merkitys elinympäristöinä, kuolleen puun esiintyminen ja yhden alueen merkitys ekologisenä käytävänä.

Karttojen aineisto on peräisin Maanmittauslaitoksen tietokannasta 7/2025.

3. Epävarmuustekijät

Kevättalvi 2025 oli lämmin, ja pöllöt olivat aikaisin aktiivisia ja huhuilivat jo helmikuussa. Koska työn tilaus tuli vasta maaliskuun lopulla, pystyttiin pöllökartoitus toteuttamaan vasta 29.3., mikä saattoi olla hieman myöhäistä lämmin kevättalvi huomioon ottaen. Kapean selvitysalueen sisällä on kuitenkin vain muutamia pöllöille sopivia metsäalueita.

4. Alueen yleiskuvaus

Itäpuolen alue sijaitsee metsäalueella Kristiinankaupungin keskustan ja Lålbyn kylän välissä. Selvitysalue on kooltaan 265 hehtaaria ja sijaitsee kokonaisuudessaan Kristiinankaupungin omistamalla maalla. Alueen pohjoisosassa sijaitsee turkistarha, kolme 110 kV voimajohtoa sekä noin kahden hehtaarin pelto.

Alue on korkeaa, kallioista ja vaikeakulkuista. Suurin osa alueesta sijaitsee yli 20 metriä merenpinnan yläpuolella. Pohjoislahti sijaitsee noin 1,5 kilometrin päässä alueen länsipuolella. Alue toimii vedenjakajana siten, että osa vedestä virtaa Lapväärtinjokeen ja osa Teuvanjokeen. Kallioisuuden vuoksi alueen keskiosan metsät ovat karuja, kun taas reuna-alueilla kasvaa rehevämpää metsää. Alue koostuu lähes kokonaan talousmetsästä, ja kosteikot on ojitettu. Korkealla sijaitsevilta kallioalueilta löytyy arvokkaita kalliometsiä. Alueen itälaidalla on metsikkö, jossa kasvaa varttunutta kuusimetsää.

Alueella ei ole vakituista asutusta eikä kulttuuriympäristöjä. Suunnittelualueen eteläosassa kulkee kulttuurihistoriallisesti merkittävä Lålbyntie, jota pitkin on aikoinaan kuljettu Lapväärtin kuntaan. Tietä ei enää käytetä autoliikenteeseen.

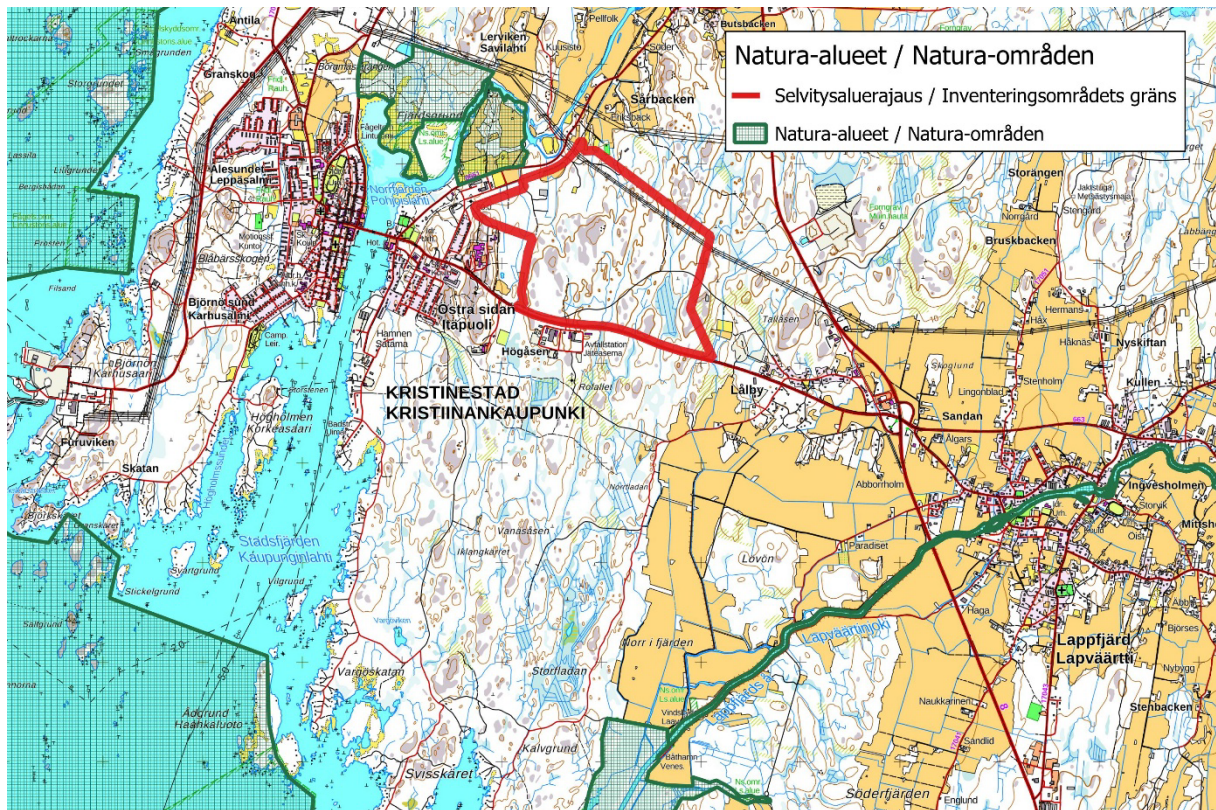
Maakuntakaavassa suunnittelualueelle on merkitty ekologisen yhdyskäytävän tarve. Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä on kaksi teollisuusaluetta ja Selkämeren sairaala.

5. Tulokset

5.1. Natura 2000, luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelulain mukaiset luontotyypit

Selvitysalueella ei ole Natura-alueita, luonnonsuojelualueita tai luonnonsuojelulain 64 §:n ja 65 §:n nojalla suojeltuja luontotyyppisiä (9/2023). Lähin Natura-alue on Tiilitehtaanmäki (SPA, FI0800140) alueen länsipuolella. Selvitysalueen länsipuolisella merialueella sijaitsee laajempi Natura-alue Kristiinankaupungin saaristo (SAC/SPA, FI0800134), joka sisältää myös useita yksityisiä luonnonsuojelualueita. Alueen länsipuolella sijaitsee Natura-alue Pohjoislahden metsä (SPA, FI0800154) sekä yksityinen luonnonsuojelualue Pohjoislahden ja Teuvanjoen suun alueella. Alueen eteläpuolella on myös Natura-alue Lapväärtin kosteikot (SAC/SPA FI0800112).

Saaristo Kristiinankaupungin, Närpiön ja Kaskisten edustalla on valtakunnallisesti tärkeä lintualue (Suomen tärkeät lintualueet, Finiba, Birdlife 2022).

Kartta 2. Selvitysalueen lähistöllä sijaitsevat Natura 2000 -alueet ja luonnonsuojelualueet.

5.2. Vesiläilla ja metsäläilla suojellut kohteet

Vesilain 2 luvun 11 §:n mukaan luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan, kluuvijärven tai lähteen taikka muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitseva noron tai enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Selvitysalueelta ei ole löydetty vesiläilla suojeltuja kohteita.

Selvitysalueella on kohteita, jotka kuuluvat metsälain 10 §:n määritelmän mukaisiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin. Tällaisia kohteita alueella ovat:

- Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot, kuviot 6 ja 7
- Rehevät lehtolaidut, osia kuviosta 1
- Kalliot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto, kuvio 3 sekä osia kuvioista 4 ja 5.

5.3. Luontotyypit, joilla on LuTU:n mukainen uhanalaisuusluokitus

Alueella sijaitsee luontotyyppisiä, joilla on LuTU:n mukainen uhanalaisuusluokitus. Uhanalaisiksi lasketaan CR-, EN- tai VU-luokituksen saaneet luontotyypit.

Uhanalaisilla luontotyypeillä ei kuitenkaan ole mitään virallista asemaa; ne eivät esimerkiksi ole luonnonsuojelulainsäädännöllä suojeltuja. Ne muodostavat alueella luonnon monimuotoisuuden indikaattorin, ja niitä tulee pitää työkaluna luontonäkökohtien huomiointiin maankäytön suunnittelussa ja alueen käytön vaikutustenarvioinnissa.

Kuvion 1 alueella (kartta 3) esiintyy tuoretta keskiravinteista lehtoa, joka on uhanalainen luontotyyppi (VU), sekä vanhempaa lehtomaista kangasta, joka on silmälläpidettävä luontotyyppi (NT).

LuTU 2018 -arvioinnin ja metsätyyppien esiintymistietojen mukaan alueella esiintyy kalliometsää, joka on silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi. Alueelta on löydetty kolme kohdetta, jotka täyttävät kalliometsien kriteerit (kartta 3, kuvat 3–5).

5.4. Biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat elinympäristöt

Muita biologisen monimuotoisuuden kannalta merkityksellisiä elinympäristöjä ovat kohteet, joissa esiintyy runsaasti uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lajeja, ekologisia käytäviä tai kohteita, jotka erottuvat ympäröivästä luonnosta erityisten olosuhteidensa vuoksi.

Seuraavat selvitysalueen kohteet erottuvat ympäristöstään ja niiden voidaan katsoa rikastuttavan alueen monimuotoisuutta:

- Kuvio 8. Isovarpuräme
- Kuvio 9. Kosteaa suurruohoniitty entisellä niittymaalla.

Alueelta on rajattu myös ekologinen yhdyskäytävä (kartta 7).

5.5. Luontotyypit ja kasvillisuus

Alueen keskiosassa on korkealla sijaitsevaa maastoa, jossa suuria alueita kohoaa yli 20 metrin merenpinnan yläpuolelle, ja paikoin saavutetaan jopa 25 metrin taso. Puustossa hallitsevat 40–50-vuotiaat talousmetsät, joihin on istutettu mäntyä. Lahopuuta esiintyy niukasti. Metsätyyppi vaihtelee tuoreesta mustikkatyyppin kankaasta kuivahkoon kankaaseen. Tuoreen kankaan kenttäkerroksessa vallitsevat mustikka, puolukka, metsälauha ja oravanmarja. Kuivahkossa kankaassa esiintyy puolukkaa, kanervaa ja jäkäliä.

Sieltä täältä metsästä löytyy pienempiä metsäisiä kallionkumpareita, joilla kasvaa kuivahkoa kangasta. Laajempia kitumaan kalliometsiä tavataan kaikkein korkeimmalla sijaitsevilla kallioalueilla (yli 25 m). Metsä koostuu varttuneista tai iäkkäistä, matalakasvuisista kilpikaarnamännystä, ja kenttäkerroksessa esiintyy kuivien kankaiden lajeja, kuten palleroporonjäkälää, poronjäkälää, puolukkaa, sianpuolukkaa ja kanervaa. Näiden kitumaiden reunoilla kasvaa tiheämpää ja kookkaampaa mäntymetsää.

Kuva 1. Korkeammalla sijaitsevassa maastossa esiintyy yleisesti pienempiä kallionkumpareita.

Alueen länsi- ja itäreunoilla metsä on enemmän lehtomaista kangasta (OMT), jossa kenttäkerroksessa kasvaa tyypillisiä metsäruohoja, kuten käenkaalia, oravanmarjaa ja metsäalvejuurta.

Suurin osa soista on ojitettu, ja alueella tavataan vain muutamia pieniä luonnontilaisia soita. Alueen itälaidalla on myös arvokas vanha kuusimetsä, jonka metsätyyppi on lehtomainen kangas, mutta kasvillisuudessa on selviä lehtomaisia piirteitä. Itäosan Västerängén on ojitettu suo, joka nykyisin koostuu nuoresta sekametsästä lehtomaisella kankaalla.

Pääosa metsistä on voimakkaasti hoidettuja talousmetsiä, joissa on avohakkuita, nuoria männiköitä sekä nuoria ja vanhempia mäntyvaltaisia talousmetsiä. Länsireunalla on myös vanhempia kuusikkoistutuksia sekä lehtikuusi-istutuksia.

Kuvat 2 ja 3. Pääosa metsistä on talousmetsiä, joissa kasvaa istutettua 40–50-vuotiasta mäntyä.

Kuva 4. Alemmilla mailla metsäpohja on lehtomaista kangasta, ja metsä on enemmän kuusivaltaista ja sekametsäluonteista.

Sähkölinja kulkee luoteesta kaakkoon ja hallitsee alueen pohjoisosaa. Sen kasvillisuus on vesakko- ja pensaikkopainotteista sen lähtiessä alueen länsiosasta, ja kenttäkerroksessa kasvaa ruohoja ja korkeita ruohovartisia kasveja koivun ja muiden lehtipuiden hallitessa. Korkeammilla mailla alueen keskiosassa esiintyy kuivempia ja avoimempia alueita, joissa kenttäkerroksessa kasvaa kanervaa ja variksenmarjaa.

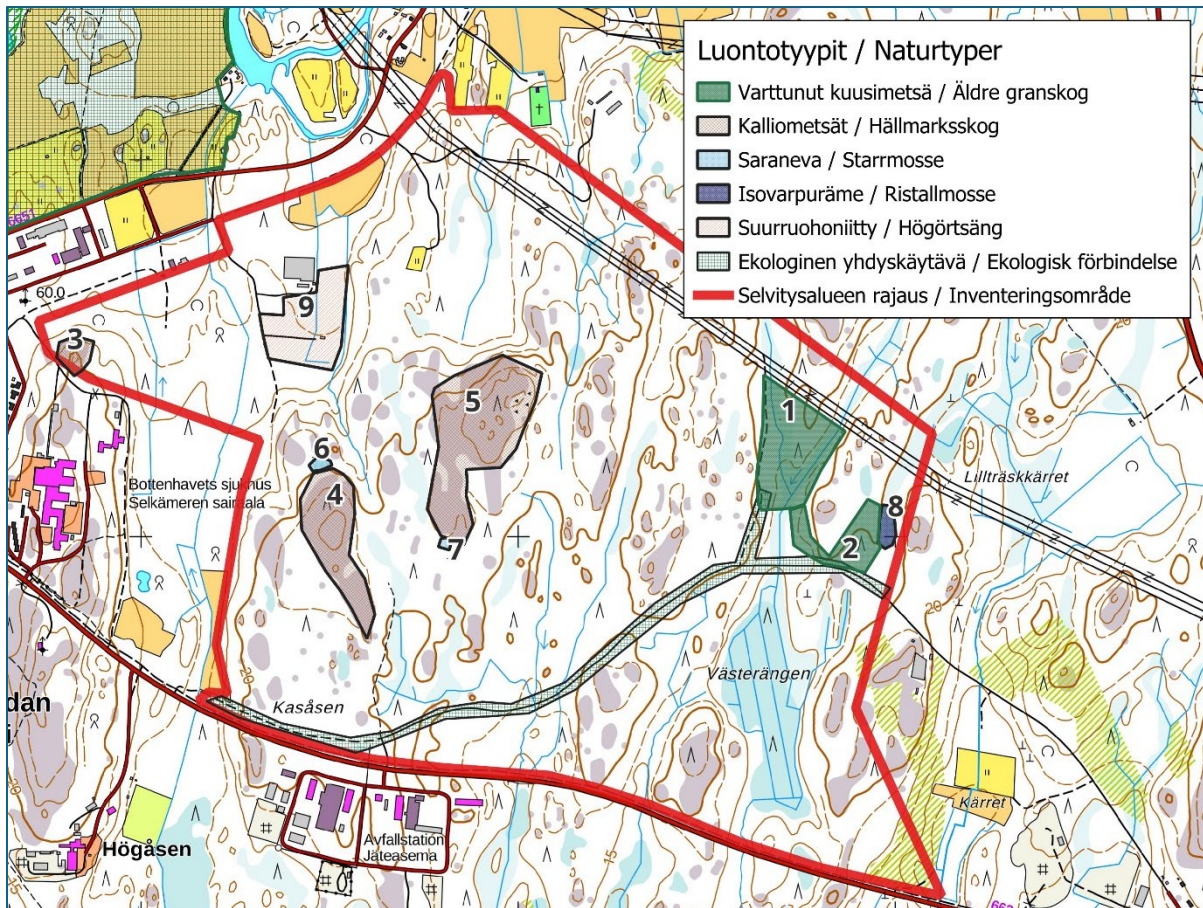

Kuva 5. Sähkölinja selvitysalueen pohjoisosassa.

Kuva 6. Vanhempi käytöstä poistunut voimajohtoaukea jakaa alueen keskeltä kahtia.

Selvitysalueelta ei ole löytynyt uhanalaisia kasvilajeja. Alueella esiintyy vieraslajeja, kuten jättipalsamia, viitapihlaja-angervoa ja lupiinia. Merkittävimpiä luontotyyppejä kuvataan tarkemmin seuraavassa tekstissä, ja niiden sijainti näkyy kartassa 3.

Kartta 3. Selvitysalueen luontotyytit, jotka otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa.

Kuviot 1 ja 2. Vanttuneet kuusimetsät heti vanhan Lålbyntien pohjoispuolella.

Kuvio 1. Selvitysalueen itäosassa, vanhan Lålbyntien ja voimajohtoaukean välissä, sijaitsee arvokas vanha kuusimetsä (kartat 3 ja 4, kuva 7). Osa kuusista on järeitä ja metsässä kasvaa eri-ikäisiä puita. Metsä on pääosin kuusivaltaista, vain yksittäisiä lehtipuita esiintyy. Sekä pysty- että maalahopuuta esiintyy eri laho vaiheissa. Metsän keskiosissa kasvillisuudessa on lehtomaisia piirteitä, kun taas reunaosissa metsän kasvupaikkatyyppi on lehtomainen kangas. Kenttäkerroksessa kasvaa käenkaalia, oravanmarjaa, metsäkortetta, kevätpiippoa ja sudenmarjaa. Ojien varsilla ja niiden läheisyydessä kasvaa suuria kasvustoja soreahiirenporrasta, korpi-imarretta ja metsäimarretta. Kenttäkerroksesta löytyy lisäksi metsäorvokkia, ahomansikkaa, harmaasaraa ja lillukkaa.

Metsän halki on kaivettu kaksi ojaa, joten aluetta voidaan pitää lähes luonnontilaisena.

Metsässä pesii uhanalainen lintulaji hömötiainen (EN) sekä yksi petolintulaji, mutta myös muita vanttuneeseen tai vanhaan metsään sidonnaisia lajeja. Metsä yhdessä kuvion 2 kanssa muodostaa erittäin sopivan elinympäristön liito-oravalle.

Tuoreet keskiravinteiset lehdot ovat vaarantuneita luontotyyppiä (VU), ja varttunut lehtomainen kangas on silmälläpidettä luontotyyppi (NT).

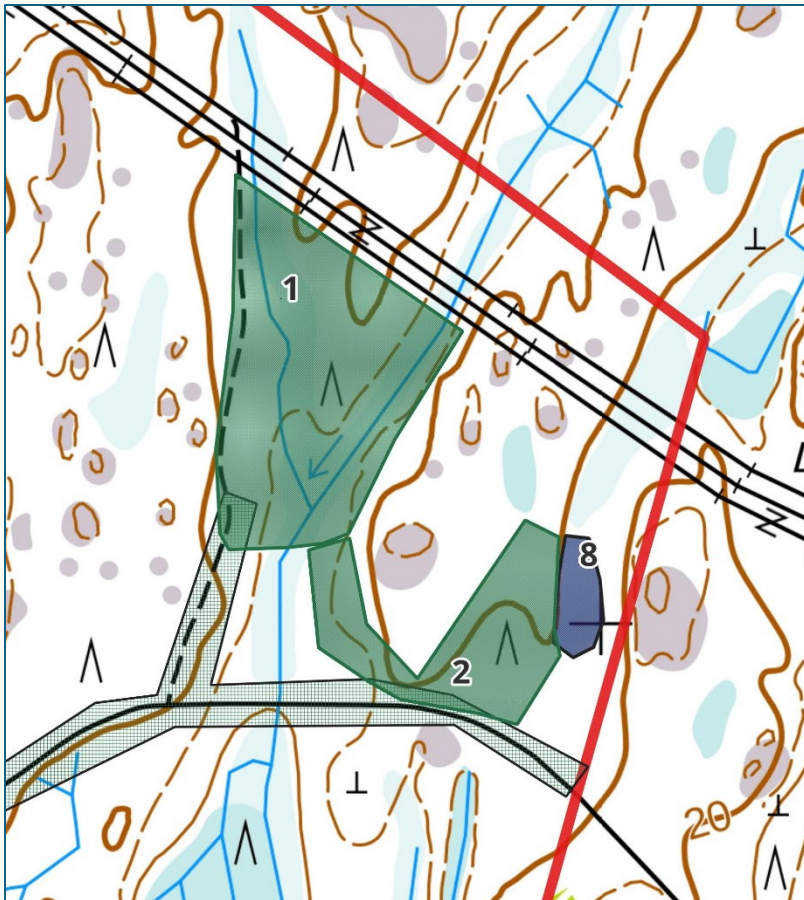
Kuva 7. Järeät kuuset ja maalahopuut lisäävät kuvion 1 metsän arvoa.

Kuva 8. Ojien ympäristössä kasvillisuus on rehevää ja siellä esiintyy runsaasti soreahiirenporrasta. Täältä löytyy myös lehtisammalia.

Kuva 9. Kuvassa näkyy vanhempi metsä kuvioissa 1 ja 2. Vanhan Lålbyntien varrella kasvaa jonkin verran kookkaampaa haapaa.

Kartta 4. Kuvioiden 1, 2 ja 8 yksityiskohtaisempi laajuus.

Kuvio 2. Vanha kuusivaltainen sekametsä tuoreella tai lehtomaisella kankaalla (kartat 3 ja 4). Metsässä kasvaa myös järeitä haapoja, mikä tekee siitä hyvän täydennyksen alueelle 1.

Suositus: Metsät säilytetään luonnontilassa. Kuvion 1 luonnontilaa voidaan parantaa täyttämällä ojat.

Kuviot 3–5. Kallioisten alueiden kalliometsät.

Alueella on kolme edustavaa kalliometsää, joissa valtapuuna on vanha mänty.

Kuvio 3. Pienempi kalliometsä (kartat 3 ja 5, kuva 10) lähellä Selkämeren sairaalaa. Vanhoja kilpikaarnamäntyjä kasvaa lohjenneella kalliomaalla, jossa on vaihtelevaa topografiaa ja osin jyrkkiä seinämiä. Kenttäkerroksessa kasvaa puolukkaa, kanervaa, poronjäkälää, palleroporonjäkälää ja isohirvenjäkälää. Pienissä kosteissa kallionpainanteissa kasvaa suopursua, tupasvillaa ja juolukkaa.

Kuvio täyttää metsälain 10 §:n erityisen tärkeiden elinympäristöjen kriteerit. Kalliometsät ovat silmälläpidettävä luontotyyppi (NT).

Suositus: Alue säilytetään luonnontilaisena.

Kuva 10. Kitumaan kalliometsä.

Kuvio 4. Pitkänomainen alue, jonka topografia on melko tasainen. Korkeimmalla kohdalla kasvaa harva ja kitukasvuinen vanha mäntymetsä. Kenttäkerroksen kasvillisuus muistuttaa kuivaa kangasta: poronjäkälän ohella esiintyy myös kanervaa ja puolukkaa (kartat 3 ja 5, kuva 11). Ympäröivät metsät ovat nuorempia ja osin metsätalouden muokkaamia.

Kuva 11. Korkeimmalla kohdalla kasvaa harva ja kitukasvuinen vanha mäntymetsä

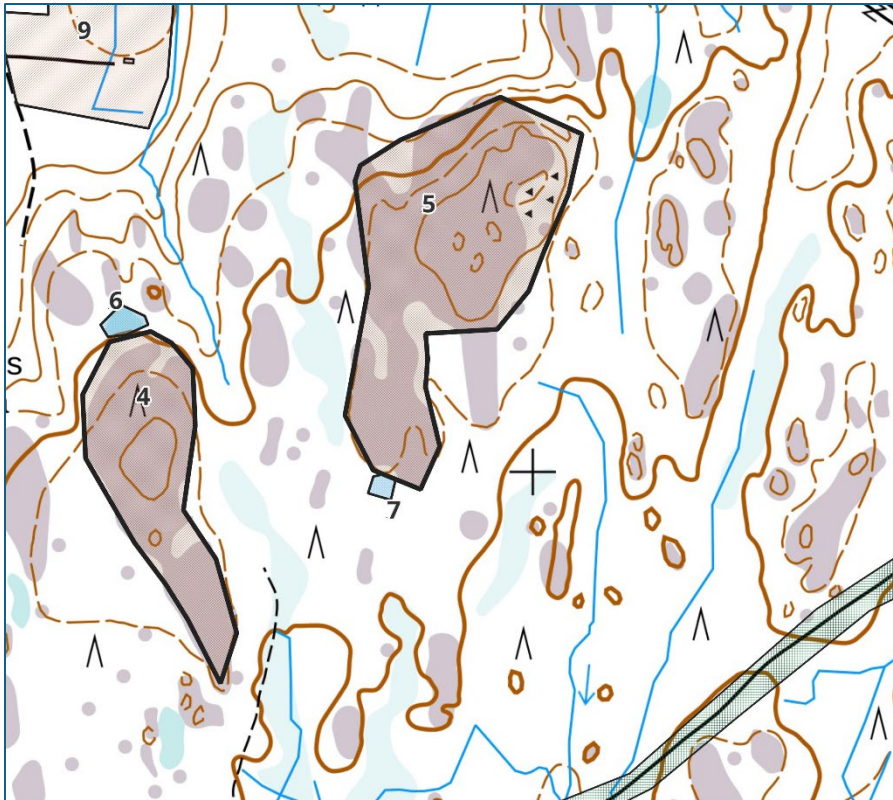
Alueen korkeimmalta kohdalta löytyy myös mukulakivipelto sekä kivistä kiviröykkiöiltä ja kivimuureilta vaikuttavia muodostelmia, jotka voivat viitata ihmistoimintaan (kuvat 12 ja 13). Arkeologin kannattaa mahdollisesti tutkia alue.

Kuvat 12 ja 13. Kiviröykkiöt ja mukulakivikertymät, jotka muistuttavat muureja, voivat viitata muinaisjäänöksiin.

Kuviossa pesii kehrääjä. Kuvion pohjoisosa täyttää metsälain 10 §:n erityisen tärkeiden elinympäristöjen kriteerit. Kalliometsät ovat silmälläpidettävä luontotyyppi (NT).

Suositus: Kuvio 3 säilytetään kokonaisuudessaan luonnontilaisena. Kehräjä (*Caprimulgus europaeus*) pesii rajatulla alueella (kartta 5, kuvio 4).

Kartta 5. Kuvioiden 4–7 yksityiskohtaisempi laajuus.

Kuvio 5. Kuvion eteläosassa kasvaa komea mäntymetsä (kartat 3 ja 5) kuivahkolla kankaalla (VT). Metsä vaikuttaa olevan luonnontilassa, ilman hakkuujälkiä (kuva 14).

Kuva 14. Komea, järeä mäntymetsä kuvion eteläosassa.

Kuvat 15 ja 16. Maalahopuita ja eri-ikäistä mäntyä.

Korkeimmalla kohdalla kuvion pohjoisosassa männyt ovat kitukasvuisempia. Täällä esiintyy myös kuolleita ja kuolevia puita sekä vanhoja maassa lahovia mäntyjä (kuvat 15 ja 16). Männyt ovat eri-ikäisiä ja joukossa on myös kilpikaarnamäntyjä. Reunaosissa kasvaa tasainen ja hyvinvoiva mäntymetsä. Kenttäkerros muistuttaa kuivaa kangasta, jossa esiintyy jäkäliä, puolukkaa ja kanervaa.

Suositus: Alue säilytetään nykyisessä luonnontilassa. Kuvion pohjoisosa täyttää metsälain 10 §:n erityisen tärkeiden elinympäristöjen kriteerit. Kalliometsät ovat silmälläpidettävä luontotyyppi (NT).

Kuviot 6–7. Varsinainen saraneva.

Kallioperäisen alueen (kuviot 4 ja 5, kartat 3 ja 5) päästä löytyy kaksi pienempää varsinaista saranevaa (VSN). Nämä ovat luonnontilaisia. Pienet saranevat ovat melko tavallisia suotyyppisiä ja ne luokitellaan silmälläpidettäväksi (NT).

Kuva 17. Pienet saranevat ovat melko yleisiä luontotyyppisiä, mutta ne muodostavat tärkeän elinympäristön, joka rikastuttaa talousmetsän monimuotoisuutta.

Suositus: Säilytetään luonnontilaisena, monimuotoisuuskohde. Kohde täyttää metsälain 10 §:n erityisen tärkeiden elinympäristöjen kriteerit.

Kuvio 8. Isovarpuräme

Isovarpurämeitä (IR) hallitsevat suopursun kaltaiset korkeat varvut sekä kitukasvuiset mänty- ja koivupuut. Tämä on yleinen suotyyppi ja se luokitellaan valtakunnallisesti elinvoimaiseksi (LC), mutta Etelä-Suomessa silmälläpidettäväksi (NT).

Kuva 18. Pieni luonnontilainen isovarpuräme, jossa kasvaa myös lakkaa.

Suositus: Säilytetään luonnontilaisena, monimuotoisuuskohteeksi muuten melko yksipuolisessa metsäympäristössä.

Kuvio 9. Kosteaa suurruohoniitty entisellä niitymaalla.

Alueen länsireunalla sijaitsevan turkistarhan läheisyydessä on umpeenkasvavia entisiä niittyjä, joissa kasvaa runsaasti korkeita ruohoja ja lehtipuita (kuva 19). Alueella on monipuolinen ruoho- ja yrttikasvillisuus sekä vaihteleva linnusto. Täällä pesii punavarpunen (NT) sekä useita kerttulajeja. Kasvillisuus koostuu tavallisista lajeista, kuten mesiangervosta, vadelmasta, koiranputkesta, metsäkurjenpolvesta ja erilaisista heinistä. Rohtovirmajuurta esiintyy yleisesti.

Kuva 19. Vanha niittyalue, jossa kasvaa korkeita ruohoja, pensaita ja lehtipuita, ylläpitää rikasta linnustoa.

Suositus: Alue säilytetään mahdollisuuksien mukaan. Alueen avoimena pitämiseksi voidaan varovasti harventaa yksittäisiä puita ja pensaita. Kuviolla ei ole varsinaista suojelustatusta, mutta se lisää alueen monimuotoisuutta.

5.6. Pesimälinnut

Taulukossa 2 esitetään alueella havaitut lintulajit ja todennäköisesti pesivät lintulajit. Yhteensä on havaittu 43 lintulajia, jotka arvioidaan todennäköisesti pesiviksi lajeiksi tai joiden arvioidaan ainakin pesivän selvitysalueen välittömässä läheisyydessä.

Alueella yleisimmin esiintyvät lintulajit ovat peippo, pajulintu, tiltalitti, vihervarpunen, punarinta, mustarastas, punakylkirastas ja keltasirkku. Myös sepelkyyhky, peukaloinen ja hippiäinen ovat melko yleisiä.

Talousmetsät, joissa kasvaa istutettua mäntyä, omaavat vain vähälukuisen linnuston. Niissä tavataan lähes yksinomaan peippoa, vihervarpusta, punarintaa ja satunnaisesti peukaloista. Monipuolisimmat ja runsaslukuisimmat lintualueet löytyvät umpeenkasvaneilta lehtipuuvaltaisilta ja pensaikkoisilta entisiltä niityiltä lakkautetun turkistarhan ympäristössä (kuvio 9, kartta 3), vanhan Lålbyntien varrelta sekä lämpölaitoksen takaiselta ruderaattialueelta. Myös alueen itälaidalla sijaitsevassa varttuneessa kuusimetsässä (kuvio 1, kartta 3) esiintyy huomionarvoisia lintulajeja.

Umpeenkasvaneella niityllä, jossa kasvaa lehtipuita ja pensaita, viihtyy useita kerttulajeja sekä punavarpunen (NT). Ruderaattialueella, jossa on myös kaivettu lampi, tavataan mm. pajusirkku (VU), luhtakerttusta ja tavia. Lämpölaitoksessa pesivä haarapääsky käyttää aluetta ravinnonhankintaan. Vanhan Lålbyntien varrella pesii monia tavallisia lintulajeja, mutta kosteammilla paikoilla tavataan myös taivaanvuohia (NT). Voimajohtoaukea on linnustoltaan köyhä, mutta siellä esiintyy yksittäisiä pensaskerttuja, keltasirkkuja ja metsäkirvisiä. Varttuneessa kuusimetsässä tavataan useita lajeja, jotka ovat sidoksissa vanhaan metsään, kuten hömötiainen (EN), puukiipijä, kuusitiainen, peukaloinen ja kanahaukka (NT).

Kalliometsäalueilla pesii kehrääjä ja harmaasieppo.

Alueella esiintyy yksi EU:n lintudirektiivin liitteen I laji, kehrääjä, sekä kolme muuta huomionarvoista lajia: haarapääsky (VU), hömötiainen (EN) ja pajusirkku (VU) (kartta 6). Lisäksi alueella tavataan kuusi lajia, jotka luokitellaan silmälläpidettäviksi (NT). Nämä ovat kanahaukka, taivaanvuohi, närhi, pensaskerttu ja punavarpunen.

Kehräjä mainitaan EU:n lintudirektiivin liitteessä I, mutta Suomessa sen kanta on elinvoimainen (LC). Se suosii pesimäympäristönään kalliometsiä (kartta 6).

Luonnonsuojelulain 75 §:n tarkoittamista uhanalaisista lajeista alueella pesii hömötiainen ja pajusirkku. Hömötiainen on erittäin uhanalainen (EN), kun taas pajusirkku on luokiteltu vaarantuneeksi (VU). Näiden huomionarvoisten lajien esiintymispaikat on esitetty kartassa.

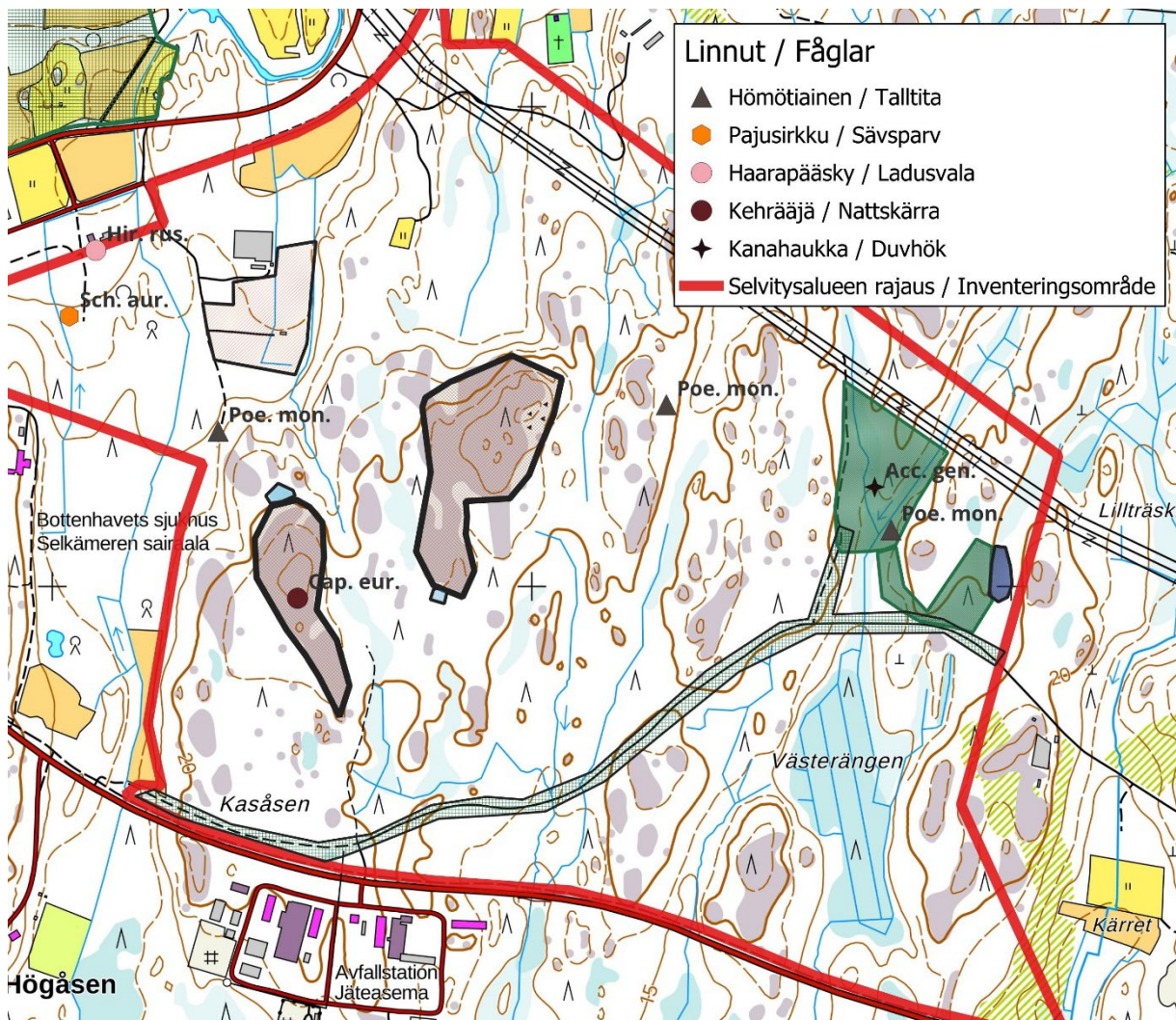
Haarapääsky, joka on vaarantunut (VU), pesii lämpölaitoksessa aivan selvitysalueen ulkopuolella. Se käyttää lämpölaitoksen takana sijaitsevaa ruderaattialuetta ravinnonhankintaan. Lajin kanta on vähentynyt Suomessa voimakkaasti 2000-luvulla.

Haarapääsky tarvitsee avointa maisemaa ja hyviä saalistusalueita pesimäpaikan läheisyydessä.

Hömötiainen, joka on erittäin uhanalainen (EN), pesii alueella kolmen parin voimin. Laji on vähentynyt tasaisesti ja se on nykyään melko harvinainen. Kannan taantumisen syynä on vanhojen metsien hakkuut, jotka ovat sen tärkein elinympäristö.

Pajusirkku, joka on vaarantunut (VU), pesii ruovikoissa ja pajupensaikoissa. Se on levinnyt kaikkialle Suomeen, mutta sen kanta on laskussa. Kannan heikentymisen syytä ei tarkkaan tiedetä, mutta se voi johtua muutoksista talvehtimisalueilla sekä pienempien kosteikkojen vähenemisestä.

Kanahaukka on metsälaji, joka suosii varttuneita tai iäkkäitä metsiä pesimäympäristönään. Sen kanta on vähentynyt Suomessa jo pitkään ja se on nykyään luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT).

Kartta 6. Uhanalaiset linnut, direktiivilajit ja muut erityistä huomiota vaativat lintulajit.

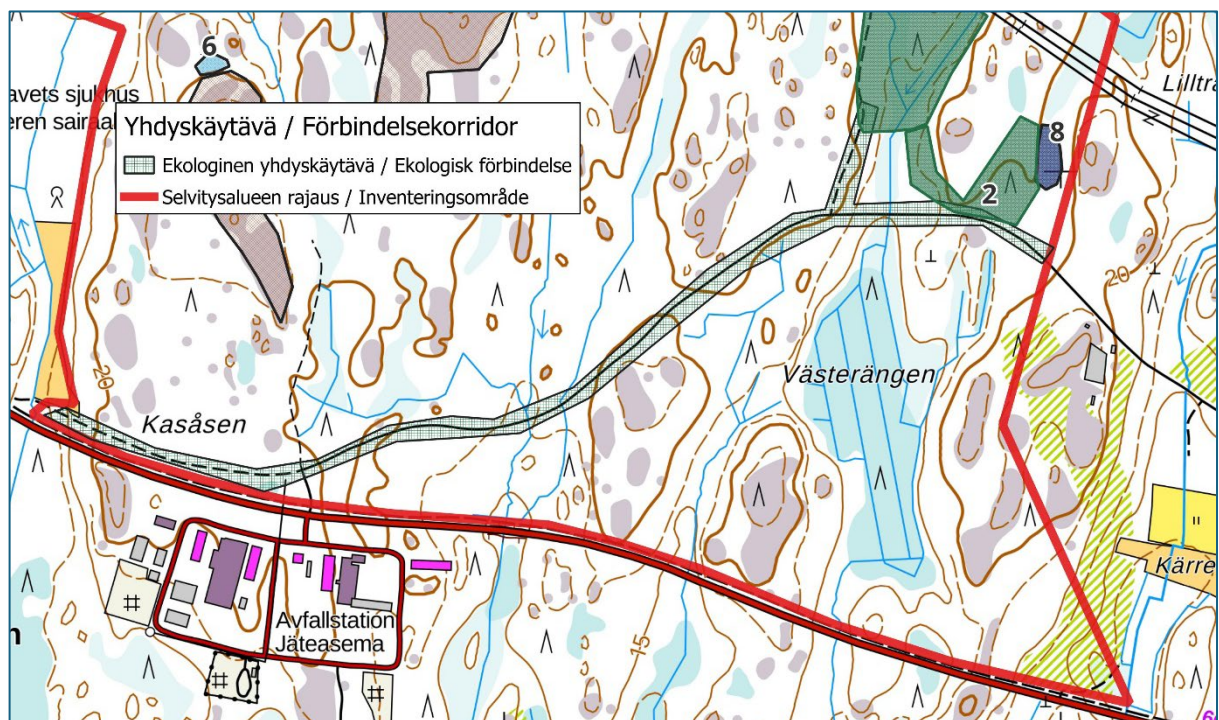
Taulukko 2. Todennäköisesti pesivät (Pes.) lintulajit selvitysalueella v. 2025. CR (äärimmäisen uhanalainen), EN (erittäin uhanalainen), VU (vaarantunut), NT (silmläpidettävä). Di-I = EU:n laji- ja luontodirektiivi, IUCN = Uhanalaisuusluokitus 2019, LSA = Luonnonsuojeluasetus 1066/2023, *liite 6 uhanalaiset lajit.

Lintulaji	Tieteellinen nimi	Di-I	IUCN	NVF	Pesivä
Tavi	<i>Anas crecca</i>				1 pari
Kanahaukka	<i>Accipiter gentilis</i>		NT		1 pari
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>				harvalukuinen
Lehtokurppa	<i>Scolopax rusticola</i>				harvalukuinen
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>		NT		3 paria
Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>				tavallinen
Käki	<i>Cuculus canorus</i>				tavataan
Kehräätäjä	<i>Caprimulgus europaeus</i>	x			1 pari
Käpytikka	<i>Dendrocopus major</i>				harvalukuinen
Haarapääsky	<i>Hirundo rustica</i>		VU	*	havaittu
Metsäkivinen	<i>Anthus trivialis</i>				harvalukuinen
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>		NT		harvalukuinen
Peukaloinen	<i>Troglodytes troglodytes</i>				tavallinen
Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>				harvalukuinen
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>				tavallinen
Mustarastas	<i>Turdus merula</i>				tavallinen
Kulorastas	<i>Turdus viscivorus</i>				harvalukuinen
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>				melko tavallinen
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>				tavallinen
Luhtakerttunen	<i>Acrocephalus palustris</i>				1 pari
Hernekerttunen	<i>Sylvia curruca</i>				harvalukuinen
Pensaskerttunen	<i>Curruca communis</i>		NT		harvalukuinen
Mustapääkerttu	<i>Sylvia atricapilla</i>				melko tavallinen
Lehtokerttu	<i>Sylvia borin</i>				melko tavallinen
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>				tavallinen
Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>				tavallinen
Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>				tavallinen
Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>				harvalukuinen
Hömötiainen	<i>Poecile montanus</i>		EN	*	3 paria
Kuusitiainen	<i>Parus ater</i>				harvalukuinen
Talitiainen	<i>Parus major</i>				melko tavallinen
Sinitiainen	<i>Cyanistes caeruleus</i>				melko tavallinen
Puukiipijä	<i>Certhia familiaris</i>				harvalukuinen
Närhi	<i>Garrulus glandarius</i>		NT		1 pari
Varis	<i>Corvus corone</i>				harvalukuinen
Korppi	<i>Corvus corax</i>				havaittu
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>				tavallinen
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>				tavallinen
Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>				melko tavallinen
Pikkukäpylintu	<i>Loxia curvirostra</i>				havaittu
Punavarpunen	<i>Erythrura erythrura</i>		NT		harvalukuinen
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>				tavallinen
Pajusirkku	<i>Schoeniclus aureolus</i>		VU	*	1 pari

5.7. Liito-orava

Liito-orava kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja on suojeltu myös luonnonsuojelulain perusteella. Liito-orava on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi kansallisessa Punaisessa kirjassa (Hyvärinen ym. 2019). Luonnonsuojelulain mukaan lajin lisääntymis- ja levähdysalueiden hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Liito-orava elää vanhahkoissa kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on jonkin verran lehtipuita. Laji suosii haapaa ja mielellään myös leppää ravinnonlähteinä kesäkuukausina. Sopivassa elinympäristössä on hyviä pesäkoloja ja ruokailupaikkoja.

Tässä selvityksessä ei löytynyt liito-oravan jälkiä. Alueella on vain vähän liito-oravalle sopivia elinympäristöjä, mutta etenkin itäosan varttunut kuusimetsä on sille erittäin hyvä ympäristö. Alueen eteläpuolella, Högåsenissa, on tehty havaintoja liito-oravasta, joten laji voi levitä tänne, jos käytettävissä on ekologinen yhdyskäytävä. Sopiva yhdyskäytävä voidaan suunnitella kulkemaan vanhan Lålbyntien varrelle (kartta 7).

Kartta 7. Maakuntakaavassa esitetty alueen halki kulkeva yhdyskäytävä sijoitetaan sopivimmin vanhan Lålbyntien molemmin puolin. Tien varrella kasvaa jo nyt vaihteleva puu- ja pensaskasvusto.

5.8. Viitasammakko

Viitasammakkoa (*Rana arvalis*) tavataan kaikkialla Suomessa pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta. Viitasammakko on mainittu EU:n elinympäristödirektiivin liitteessä IV, mutta ei kansallisessa punaisessa listassa. Luonnonsuojelulain 78 §:n (9/2023) mukaan on kiellettyä hävittää tai heikentää luontodirektiivin liitteessä IVa mainittujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Luonnonsuojeluasetuksen 10 §:n mukaan viitasammakko kuuluu tiukkaa suojelua vaativiin eläinlajeihin.

Viitasammakko valitsee kutupaikakseen mielellään pysyviä vesialueita, joiden rannat ovat aurinkoisia ja vesikasvillisuus tyypillistä ravinneköyhille vesille. Elinympäristöään valitessaan se suosii kosteaa maaperää, mieluiten lehtimetsää ja kosteita hetteikköjä, mutta sitä esiintyy myös kosteilla niityillä, penkereillä ja metsissä.

Tässä selvityksessä ei alueelta löytynyt viitasammakkoa. Alueella on vain vähän viitasammakolle sopivia lisääntymisympäristöjä.

5.9. Lepakot

Kaikki Suomessa tavattavat lepakkolajit kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV, minkä lisäksi ne ovat kaikki rauhoitettuja luonnonsuojeluasetuksen nojalla. Sopimukset ja luonnonsuojeluasetus velvoittavat suojelemaan niiden talvehtimis-, lisääntymis-, ravinnonhaku- ja levähdysalueet, ja myös näiden alueiden heikentäminen on kiellettyä.

Tavallisimpia lepakkolajejamme ovat pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*), viiksisiippa (*Myotis mustacinus*) ja isoviiksisiippa (*Myotis brandtii*). Viiksisiipan ja isoviiksisiipan lajimäärityksen voi tehdä vain pyydystämällä ne ja tekemällä anatomisen määrityksen. Siksi ne ilmoitetaan yhtenä ryhmänä, iso/viiksisiippana.

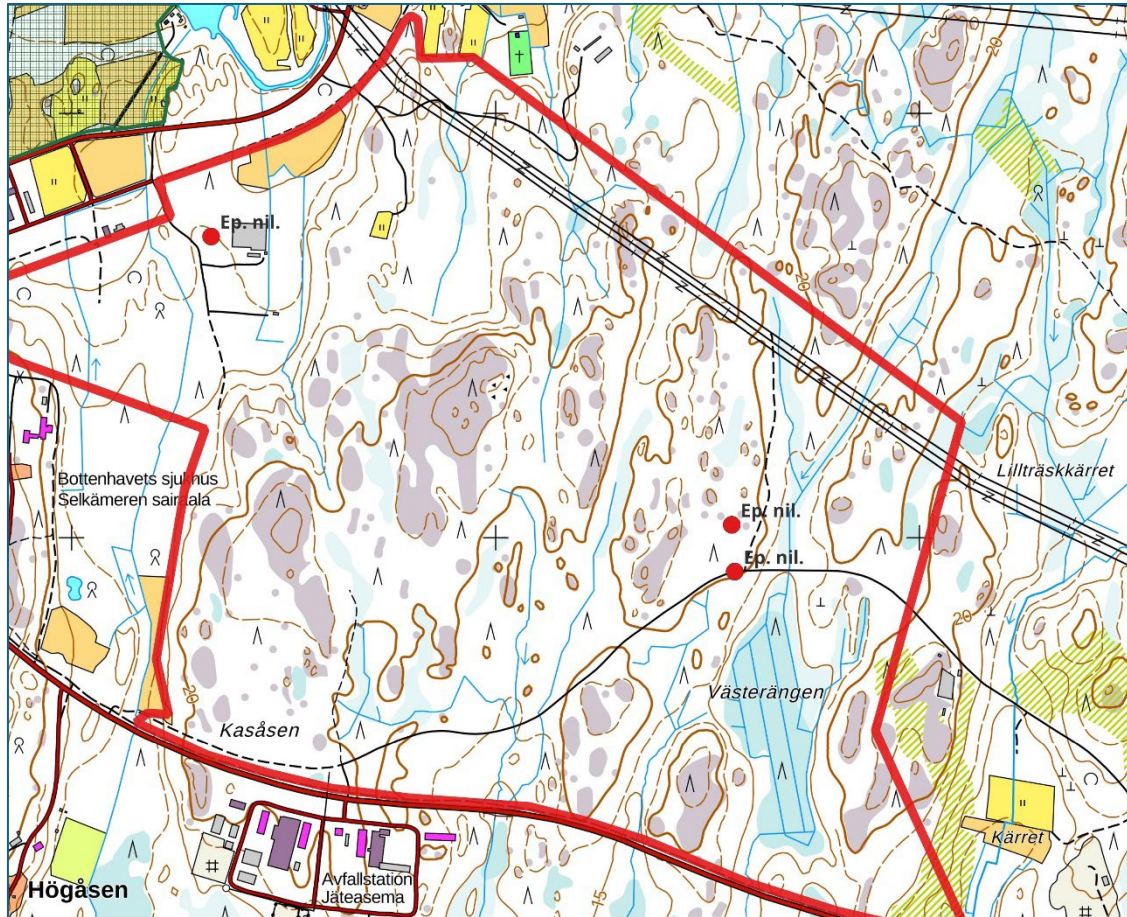
Lepakkoa esiintyy monissa erilaisissa ympäristöissä. Isoviiksisiipan esiintymisalue rajoittuu metsiin ja mielellään vanhahkoihin ja tukeviin kuusimetsiin. Pohjanlepakko hyötyy osin ihmisestä ja viihtyy usein asutuksen lähellä ja kulttuurimaisemassa. Lepakot metsästävät mielellään metsäaukeilla, vesistöjen ympäristössä, teillä ja avohakkuiden reunamilla. Ne voivat käyttää rakennuksia, aukkoja ja kiviaitoja päiväsaikaan piilo- ja pesäpaikkoina. Talvehtimispaikkoina ne käyttävät rakennuksia, luolia, kellareita, kivikasoja ja lohkareista maastoa. Yleensä lepakot välttävät täysin avointa maisemaa ja nuoria tiiviitä metsiä.

Lepakot kartoitettiin kesä- ja heinäkuussa aktiivisella ilmaisimella tärkeiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittämiseksi. Sääolosuhteet olivat suotuisat kummallakin kartoituskerralla.

Selvitysalueella esiintyy lepakoita hyvin niukasti. Yhteensä tehtiin vain kolme pohjanlepakko-havaintoa. *Myotis*-suvun lajeista ei havaittu yhtään yksilöä.

Pohjanlepakko etsii satunnaisesti ravintoa luoteisosan kuusimetsässä tai avoimemmillä paikoilla vanhan sähkölinjan varrella ja vanhan Låbyntien tuntumassa (kartta 8). Alueella on vain vähäinen merkitys lepakoiden levähdys- tai ruokailupaikkana.

Selvitysalueelta ei löytynyt lepakoille soveltuvia lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Kartta 8. Selvitysalueella on tehty vain muutamia pohjanleppakohavainintoja (*Eptesicus nilssonii*).

5.10 Tummmaverkkoperhonen

Tummmaverkkoperhonen on Suomessa erittäin uhanalainen perhoslaji. Se elää mm. kosteilla niityillä, ja maankäytön muutokset uhkaavat sen elinympäristöä. Toukka elää pääasiassa rohtovirmajuurella. Suomessa lajia tavataan rajatulla alueella Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla. Kristiinankaupunki kuuluu lajin esiintymisalueeseen, mutta selvitysalueelta ei tunneta esiintymiä. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus kartoitti lajin vuosina 2023 ja 2024, jolloin sitä tavattiin alueen ulkopuolella, mutta ei nykyisellä selvitysalueella. Tummmaverkkoperhosta etsittiin avoimilta paikoilta, joissa esiintyy rohtovirmajuurta.

Nykyisessä selvityksessä lajia ei havaittu alueella.

5.11 Saukko ja muut nisäkkäät

Nisäkkäitä on havaittu muiden selvitysten yhteydessä. Alueella esiintyy hirvieläimiä, kuten hirveä, valkohäntäpeuraa ja metsäkaurista. Lisäksi siellä tavataan jänistä, oravaa, supikoiraa ja kettua.

Tavatut nisäkkäät, jotka säännöllisesti oleskelevat alueella, ovat kaikki Suomessa yleisiä lajeja. Supikoira luokitellaan vieraslajiksi.

Alueella ei ole saukon elinympäristöjä.

5.12 Luontoarvojen arviointi

Luontoarvojen arvioinnin yhteenveto. Tärkeimpiä alueita ovat ne, jotka nauttivat luonnonsuojelulain ja vesilain mukaista lakisääteistä suojaa. Selvitysalueella ei kuitenkaan tavattu tällaisia luontotyyppisiä.

Tekstissä annetut suositukset tulee huomioida. Keskeisimmät säilytettävät alueet ovat varttuneet kuusimetsät (kartta 3, kuviot 1 ja 2), minkä lisäksi ekologinen käytävä on turvattava alueen halki. Ekologisen käytävän tulisi olla riittävän leveä, noin 10 metriä vanhan Lålbyntien molemmin puolin.

Kalliometsissä (kuvio 4) saattaa esiintyä muinaismuistolain piiriin kuuluvia muinaisjäänöksiä. Alueen kalliometsillä on myös merkittäviä luontoarvoja, ja niiden metsät täyttävät metsälain kriteerit erityisen tärkeistä elinympäristöistä.

6. Kirjallisuus

Hotanen, J-P., Nousiainen, H., Mäkipää, R., Reinikainen, A. & T. Tonteri 2008. Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. Metsäntutkimuslaitos, Metsäkustannus Oy.

Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus moniste 24, Oulu.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T., ja A. Raunio (toim.) 2018. Suomen Luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1–8. Suomen ympäristö 5 | 2018.

Laine, J., Vasander, H., Hotanen, J-P., Nousiainen, H. Saarinen, M., & T. Penttilä 2021. Suotyypit ja turvekankaat – kasvupaikkaopas. Luke, Helsingin yliopisto, Tapio.

Mossberg, B., Stenberg, L., & S. Ericsson. Suuri Pohjolan kasvio 2018. Wahlström & Widstrand.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 | 2021.

Nieminen, M. & Ahola, A. 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen ympäristökeskus. Suomen ympäristö 1/2017.

www.avoindata.fi

www.laji.fi

www.ymparisto.fi/luontodirektiivilajiesittelyt

www.ymparisto.fi

KRISTIINANKAUPUNKI – Itäpuolen teollisuusalueen osayleiskaava-alue